

Haas Hugo (1901–1968)

1943–1961

Inventář

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Haas Hugo (1901–1968)
Časový rozsah pomůcky:	1943–1961
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo evidenčního listu NAD:	67
Evidenční číslo pomůcky:	8
Jméno zpracovatele:	Malinová Helena
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 1995

ÚVOD

Hugo **HAAS** (1901–1968), herec a režisér, se narodil 18. 1. 1901 v Brně. Jeho otec Zikmund Haas měl obchod s obuví, matka Olga byla původem Ruska. O dva roky starší bratr Pavel byl klavíristou a komponoval vážnou hudbu, ale pro pozdější filmové potřeby Huga dodával i populární melodie. Matka zemřela ještě před válkou, otec i bratr zahynuli v koncentračních táborech.

H. Haas v Brně vystudoval reálku a konzervatoř a začal hrát v divadle. Pak nakrátko přešel do Olomouce a Ostravy, od r. 1924 působil v Praze – nejprve v Divadle Komedie v Lucerně, od r. 1925 v Městském divadle na Vinohradech. Ve stejném roce měl možnost poprvé vystoupit i ve filmu (viz příložená filmografie – němé filmy). V r. 1929 jej Hilar přijal do Národního divadla, kde hrál široký repertoár a skvěle ztvárnil nejrůznější lidské charaktery (Sokrates v *Milencích z kiosku*, Šefl z *Loupežníka*, Lužin ze *Zločinu a trestu*, kníže Stodoran z *Markýze Gera*, Busman z *R.U.R.*, Galén z *Bílé nemoci* a řada dalších).

Po pětileté přestávce se Haas objevil v r. 1930 opět před kamerou při natáčení prvního česky mluveného zvukového filmu *Když struny lkají* a v r. 1931 pronikl mezi přední filmové herce postavou Richarda Načeradce v Innemannově filmové adaptaci Poláčkových *Mužů v Ofsajdu*.

V letech 1932–1938 pak vytvořil celou řadu vynikajících filmových rolí (viz příložená filmografie – zvukové filmy), především dobrosrdečných a laskavých mužů, sympatických milovníků a nepraktických inteligentů. Z režisérů spolupracoval např. s Vladimírem Slavínským, Miroslavem Krňanským, Gustavem Machatým a především Martinem Fričem, který natočil více než třetinu jeho filmů. V letech 1934–35 stál Hugo Haas v českém filmu na vrcholu žebříčku popularity. V r. 1937 obdržel státní cenu za dramatické umění a čestnou filmovou cenu za film *Velbloud uchem jehly*. Na jeho hereckou tvorbu navázala r. 1936 i činnost režisérská. Veliký úspěch měla jeho filmová adaptace divadelní hry *Bílá nemoc*, kde v roli doktora Galéna, kterou K. Čapek napsal přímo pro něho, podal jeden z největších hereckých výkonů v českém filmu 30. let. V období nástupu fašismu měl tento film se svým humanistickým a mírovým poselstvím i značný politický význam.

V r. 1938 se Haas oženil s dcerou posledního velvyslance carského Ruska v Bernu Bibikova. Pro svůj židovský původ byl v době rasistických štvanic propuštěn z Národního

divadla a Haasovi byli nuceni emigrovat. V Brně u švagrové museli zanechat svého pětítýdenního nemocného syna. Přes Paříž a Lisabon se dostali do USA.

Hugo Haas hrál zpočátku divadlo pro českou menšinu v Chicagu, po zvládnutí angličtiny dosáhl úspěchu na Broadwayi i jinde, od r. 1943 začal dostávat i první malé a epizodní filmové role (viz filmografie – filmy natočené v USA). Později střídal divadlo a film, New York a Hollywood. Vyučoval i na herecké škole, tzv. Actor's Laboratory. Úspěchu dosáhl tragickou postavou ohluchlého železničáře ve svém filmu *Pick Up (Sebravec)* podle románu J. Kopty Hlídač č. 47, který je patrně nejlepším dílem, které Haas v cizině natočil. Po něm následovala série dalších filmů, které si sám psal, režíroval, byl hlavním představitelem i producentem. Ve filmu *Escape (Únik)* zachytil historii vlastního útěku před nacisty z okupované vlasti. S Hollywoodem se rozloučil po více než patnáctiletém působení filmem *Born to Be Loved (Zrozena k lásce)*, pak žil téměř dva roky v New Yorku, kde připravoval další scénáře a náměty.

Vzhledem ke svému zhoršujícímu se zdravotnímu stavu (astmatické záchvaty) se v r. 1961 rozhodl natrvalo odstěhovat do Evropy. Rok strávil v Římě, pak žil ve Vídni. Rozvedl se s manželkou, ale úplně se nikdy nerozešli.

V listopadu r. 1963 přijel do Prahy na pozvání k oslavám 80. výročí založení Národního divadla. Jeho pobyt je dokumentován třemi filmy: *Hugo Haas na FAMU* (rež. Petr Adler), televizní reportáž *Hugo Haas v Praze* (natočil Karel Pech) a dokumentární film *Návštěva* (V. Sís a J. Vaniš).

V posledních letech života spolupracoval Haas s rakouskou televizí (viz filmografie – filmy natočené v Rakousku).

Hugo Haas zamřel ve Vídni 1. prosince 1968 a podle svého přání byl pohřben do rodinného hrobu v Brně.

V r. 1989 vytvořil režisér Bohuslav Musil krátkometrážní film o Hugo Haasovi nazvaný *Český herec*.

Z pozůstalosti Huga Haase je v NFA uloženo pouze několik písemných archiválií (korespondence a smlouvy) a sada fotografií z jeho filmů natočených v USA, které byly vřazeny do sbírky fotografií ze zahraničních filmů. Není známo, kdy a kým byly materiály do NFA předány. Fond uspořádala a inventář vytvořila Helena Malinová v listopadu roku 1995. Inventář dne 20. 8. 2012 doplnila Jarmila Hurťová.

Použitá literatura:

Šárka Bartošková, Luboš Bartošek: *Filmové portréty 2 – Českoslovenští filmoví herci*, Československý filmový ústav, Praha 1990.

Jaroslav Brož, Myrtil Frída: *Hugo Haas*, Československý filmový ústav, Praha 1984.

Encyklopédia filmu, vyd. Obzor, Bratislava 1993.

Pavel Taussig: *Filmový smích Huga Haase*, Československý filmový ústav Praha, Filmový klub Rychnov nad Kněžnou a další, 1989.

FILMOGRAFIE HUGA HAASE

Němé filmy:

1925: *Josef Kajetán Tyl* (hrabě Šlik), *Jedenácté přikázání* (notář Voborský), *Z českých mlýnů* (baron Zachariáš Zlámaný)

Zvukové filmy:

1930: *Když struny lkají* (kavalír v baru)

1931: *Kariéra Pavla Čamrady* (kancelista Vokoun), *Dobryj voják Švejk* (vrchní štábní lékař Katz), *Muži v ofsajdu* (Richard Načeradec), *Obrácení Ferdyše Pištory* (bankéř Rosenstock)

1932: *Načeradec, král kibiců* (tit. role), *Sestra Angelika* (pianista Ryant), *Zapadlí vlastenci* (švec Adam Hejnů)

1933: *Dům na předměstí* (zastavárenský úředník Zajíček), *Její lékař* (akad. malíř Pavel Hodura), *Madla z cihelny* (majitel panství Jan Dolanský), *Okénko* (docent Jakub Johánek), *Život je pes* (Viktor Honzl)

1934: *Mazlíček* (dr. Alois Pech), *Poslední muž* (prof. Alois Kohout)

1935: *Ať žije nebožtík!* (Petr Suk), *Jedenácté přikázání* (notář Jiří Voborský)

1936: *Švadlenka* (Lorrain), *Tři muži ve sněhu* (továrník Bárta), *Ulička v ráji* (pohodný Tobiáš), *Velbloud uchem jehly* (Josef Pešta, S, R spol.)

1937: *Bílá nemoc* (dr. Galén, S, R), *Děvčata, nedejte se!* (prof. Pokorný,

S spol., R), *Kvočna* (S spol., R), *Mravnost nade vse* (prof. Antonín Karas)
1938: *Andula vyhrála* (Pavel Haken), *Co se šeptá* (Vilém Gregor, N, S, R), *Svět,
kde se žebrá* (Josef Dostál)

Ve Francii:

1939: *La mer en flammes* (*Moře v plamenech* – cizinec), *Notre combat* (*Náš odboj*, R) –
krátký film o čsl. odboji

V USA:

- 1943: *Days of Glory* (*Dny slávy* – ruský partyzán)
- 1944: *Mrs. Parkington* (*Paní Parkingtonová* – král), *Princess and the Pirate*
(*Princezna a pirát* – prohnáný správce hotelu), *Strange Affair* (*Podivný
případ* – hotelový vrátný – vrah), *Summer Storm* (*Letní bouře* – ruský
sedlák)
- 1945: *A Bell for Adano* (*Zvon pro Adano* – kněz), *Dakota* (železniční magnát),
Jealousy (*Žárlivost* – společník spisovatele Urbana Hugo Král), *What next,
Corporal Hargrowe?* (*Co dál, desátníku Hargrowe?* – francouzský starosta)
- 1946: *Holiday in Mexico* (*Prázdniny v Mexiku* – americký velvyslanec), *Private
Affairs of Bel Ami* (*Milostné historky Bel Amiho* – majitel tiskárny)
- 1947: *Fiesta* (mexický učitel hudby), *Foxes of Harrow* (*Foxové z Harrow* – dánský
karbaník Ludenbach), *Merton of the Movies* (*Merton od filmu* – filmový
režisér), *My Girl Tisa* (*Mé děvče Tisa* – rumunský podvodník Tescu),
Northwest Outpost (*Severozápadní výspa* – velitel ruské pevnosti princ
Balinin)
- 1948: *Casbah* (*Kasba* – domorodec), *For the Love of Mary* (*Pro lásku Mary* –
majitel restaurace)
- 1949: *Fighting Kentuckian* (*Bojovný Kentučan* – francouzský generál
de Marchand), *Vendetta* (korsický bandita Brando)
- 1950: *King Solomon's Mines* (*Doly krále Šalamouna* – majitel dolu Smith)
- 1951: *Girl on the Bridge* (*Děvče na mostě* – hodinář, S, R, VV), *Pick Up* (*Sebranec*
– ohluchlý železničář, S, R, VV)

- 1952: *Escape* (Únik – český herec na útěku před nacisty, N, S, R, VV), *Strange Fascination* (Podivné okouzlení – pianista, S, R, VV)
- 1953: *One Girl's Confession* (Doznání jednoho děvčete – žárlivý manžel, S, R, VV), *Thy Neighbor's Wife* (Ženu bližního svého – soudce z Moravy, S, R, VV)
- 1954: *Bait* (Návnada – zlatokop, S, R), *The Other Woman* (Ta druhá – filmový režisér, S, R)
- 1955: *Hold Back Tomorrow* (Zadržte zítřek – S, R, VV)
- 1956: *Edge of Hell* (Na pokraji pekla – starý herec, S, R, VV), *The Gingerbreadman* (Pernikář – německý pekař v době kolonizace Ameriky)
- 1957: *Hit and Run* (Sraž a uteč – oběť pouličního neštěstí, S, R, VV), *Lizzie* (spisovatel Brenner, R)
- 1959: *Born to Be Loved* (Zrozena k lásce – učitel hudby Brauner, S, R, T, VV), *Night of the Quarter Moon* (Noc dorůstajícího měsíce, R)
- 1964: *Návštěva* (dokumentární film natočený při návštěvě Československa)

V Rakousku (televizní filmy):

- 1965: *Pianola Story* (Příběh s pianolou – stárnoucí chudý muž)
- 1966: *Der Nachbar* (Soused – N, S, R, H - hlavní role)
- 1967: *Verrückt* (Bláznivý nápad – filmový režisér, N, S, R)

INVENTÁŘ

sign inv. č.	obsah	počet kusů	časový rozsah	karton č.
-----------------	-------	---------------	------------------	--------------

I. ŽIVOTOPISNÝ MATERIÁL

I. a) Osobní doklady

1	Potvrzení o členství v neziskovém společenství
The Masquers, Hollywood – v angl., tisk. ¹ | 1 | 1948 | 1 |
|---|---|---|------|---|

II. KORESPONDENCE

II. b) Osobní

1) Odesílatel

2	Evelyn West
Los Angeles, California
1 list – v angl. | 1 | 1957 | |
|---|--|---|------|--|

5) Dopisy úřadů a institucí

3	London Film Productions, Inc.
1 list – v angl.	1	1956	
4	Screen Writers' Guild, Inc.
1 list – v angl.	1	1952	
5	Universal Pictures Company, Inc.
2 listy (kopie) – v angl.	1	1959	

III. ODBORNÁ, UMĚLECKÁ A LITERÁRNÍ ČINNOST

III. g) Pomocný a studijní přípravný materiál

2) Fotografie z filmů

¹ Zařazeno dodatečně 3. 8. 1999 (našel I. Klimeš).

- všech 72 ks bylo předáno do sbírky fotografií
ze zahraničních filmů – ulož. pod přírůst. čísla
456209 – 456280

6	<i>Bait (Návnada)</i> , USA	13	1954
7	<i>A Bell for Adano (Zvon pro Adano)</i> , USA	10	1945
8	<i>Days of Glory (Dny slávy)</i> , USA	4	1943
9	<i>Edge of Hell (Na pokraji pekla)</i> , USA	26	1956
10	<i>One Girl's Confession (Doznání jednoho děvčete)</i>	4	1953
11	<i>Strange Fascination (Podivné okouzlení)</i>	10	1952
12	<i>Summer Storm (Letní bouře)</i>	5	1944

IV. VEŘEJNÁ ČINNOST

IV. b) Smlouvy na filmy, autorská práva

13	Potvrzení o registraci autorského práva na hru <i>Every Day Sunday</i> ; angl. tisk. ²	1	1942
14	Smlouva o distribučních právech k filmu <i>Born to Be Loved (Zrozena k lásce)</i> mezi <i>Cavalcade Picture, Inc.</i> , Hollywood, Kalifornie (H. Haas) a <i>Nile Film Copany</i> , Tel-Aviv, Izrael; angl., fol. 4.	1	1960
15	Smlouva o distribučních právech k filmu <i>Born to Be Loved (Zrozena k lásce)</i> mezi <i>Budd Rogers</i> , New York (H. Haas) a <i>International Films Company</i> , Beirut 2 listy (kopie) – v angl.	1	1961

² Zařazeno dodatečně 3. 8. 1999 (našel I. Klimeš).

Název archivní pomůcky:	Haas Hugo (1901–1968)
Časový rozsah pomůcky:	1943–1961
Počet evidenčních jednotek:	1 karton
Počet inventárních jednotek:	15
Rozsah zpřístupněných archiválií:	0,12 bm
Stav ke dni:	20. 8. 2012
Archivní fond zpracovala:	Malinová Helena
Pomůcku sestavila:	Malinová Helena
Počet stran:	10
Číslo jednacích:
Pomůcku schválila:
	Datum
	Panznerová Jitka, vedoucí odd. pís. archiválií